

КОМЕНТАР НА

НАЦРТ-ТЕКСТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

ОПШТИ ЗАБЕЛЕШКИ

- 1) Го поздравуваме ова ажурирање на Законот за животна средина и можноста за коментирање на нацртот. Нашите коментари се насочени најмногу кон деловите за оцена на влијанието врз животната средина (ОВЖС), каде што имаме соодветно искуство, но вклучуваат и други теми каде што имаме релевантен придонес. Иако опсегот на промените на овој закон не ги опфаќаат сите членови, сепак сметаме дека е важно од аспект на транспонирање на европското и меѓународното право да се прошири овој опсег и да се направат измени на членовите кои ја тангираат проблематиката на информирање, учество на јавноста и пристапот до правда.
- 2) Се надеваме дека со нашите коментари ќе придонесеме кон подобрување на законската рамка и практичната примена на Архуската Конвенција во нашата земја. Воедно, посочуваме дека според нас, нацртот треба да се подобри во однос на усогласеноста со Архуската конвенција и Директивата 2014/52/EУ. Поконкретно:
 - Нацртот не успева да одговори на неколку слабости на сегашниот закон во смисла на јасност и усогласеност со Архуската конвенција. Исто така, не ја транспонира целосно Директивата 2014/52/EУ, на пример:

Членот 24, за „елаборат за оцена на влијанието врз животната средина за проекти“, треба да се избрише или барем целосно да се измени. Без оглед на намерата зад „елаборатите“, тие во реалноста станала алатка за печатење на проекти без учество на јавноста или соодветна контрола на квалитетот. Предвидени се „елаборати“ за некои проекти кои требаше да бидат предмет на целосна проценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС), како што се малите хидроцентрали на чувствителни локации.

Проектите со потенцијално значајни влијанија врз животната средина треба да бидат предмет на целосен процес на ОВЖС или, ако влијанијата се првенствено врз еколошката мрежа на заштитени подрачја, тогаш барем соодветна проценка како што е наведено во член 6(3) од Директивата за живеалишта. Ова треба да обезбеди учество на јавноста и да резултира со исполнување на минималните стандарди за квалитет.

- Соодветните измени треба да се направат и во член 216 или членот целосно да се избрише

Во член 65, став (10), има смисла да се објави одлуката дали е потребна стратегијска оцена на животната средина (СОЖС) на веб-страницата на органот што го подготвува планот, но тоа не е доволно бидејќи не може да се очекува дека експертите за животна средина ќе најдат такви информации поставени на различни веб-страници. Ваквите одлуки треба да бидат објавени и во посебен дел на веб-страницата на Министерството за животна средина, во спротивно е речиси невозможно да се оствари пристап до правдата, особено кога се дозволени само 15 дена за да се оспори одлуката дали треба да се спроведе СОЖС.

Согласно **член 65 став (19)**, доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не го донесе решението од ставовите (13) и (15) (одлука за опфатот на СОЖС) во рок од 15 дена од денот на приемот на решението од ставот (6) (одлука на органот што го изработува планот за тоа дали не се смета дека е потребна СОЖС). одобрување). Ова треба да се промени бидејќи ниту обезбедува правна сигурност за органот што го развива планот или програмата, ниту дозволува вистински пристап до правдата за јавноста.

- Мора да се донесе решение и да се објави на веб-страницата на органот на државната управа надлежен за животна средина со цел:

а) јавноста е свесна дали на крајот е одлучено дека ќе се направи СОЖС, дури и ако органот што го развива планот не смета дека е неопходно, и може да го искористи правото на пристап до правдата и да одлучи дали ќе го оспори, и

б) органот што го развива планот има јасност што е можно поскоро за тоа дали треба да се направи СОЖС, бидејќи доколку јавноста го оспори решението, постапката ќе трае подолго од времето на донесување на одлуката на надлежниот орган.

Доколку надлежниот орган има проблем да ги донесе таквите одлуки во рок од 15 дена, рокот треба да се продолжи и/или владата мора да обезбеди соодветен број и квалитет на персонал за задачата.

- **Член 69**, за учество на јавноста во постапката за СОЖС, страда од истото прашање како член 65, став (10) - Извештајот за СОЖС што придружува одреден план или програма навистина мора да биде објавен на истата веб-страница како и планот или програмата. Но, ако не се објави јавна објава на веб-страницата на Министерството за животна средина, многу е малку веројатно дека ќе биде пронајдена од експерти за животна средина бидејќи луѓето едноставно не можат редовно да ја проверуваат секоја веб-страница на секоја јавна власт. Затоа, извештајот за СОЖС мора да биде објавен на посебен дел од веб-страницата на Министерството.
- Со цел да се обезбеди значајно учество на јавноста и да се усогласи со Архуската конвенција, членот 69 мора да специфицира и одредени параметри за јавната консултација, без оглед на фактот дека треба да се подготви дополнително законодавство за спроведување. На пример, мора да биде јасно дека:

- период за писмени коментари од јавноста е задолжителен,
 - самиот извештај за СОЖС мора да биде објавен на интернет и директно поврзан со поканата за коментари,
 - мора да се обезбеди е-пошта за поднесување коментари и јасен рок.
- **Членот 69(4) или (5)** исто така треба да прецизира дека извештајот за јавните консултации не само што треба да се подготви туку и да се објави на истите веб-страници како и самиот извештај за СОЖС.
 - **Членот 72(4)** треба да се промени бидејќи бара само извештајот за животната средина заедно со оцената на соодветноста на истиот да се објавува кога органот одговорен за изработка на планскиот документ е органот на државната управа. Ова нема смисла бидејќи сите извештаи и оценки на соодветноста поврзани со процесот на СОЖС претставуваат „информации за животната средина“ во значење на Архуската конвенција и мора да бидат објавени од надлежниот орган за животна средина, без разлика дали планот или програмата се подготвени од тоа тело.
 - Во **членот 86**, за извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието врз животната средина на проектот, потребно е појасно да се наведе дали извештајот се спроведува пред јавната консултација или потоа, и како второ, како се зема предвид придонесот од јавната консултација. Ставот (3) сугерира дека консултацијата се случува потоа, бидејќи треба да ги земе предвид доставените мислења, но не е јасно дали ова се однесува на мислења поднесени од јавноста или од релевантните органи.
 - Може да биде оправдано да се напише прелиминарен извештај пред јавната консултација, бидејќи ако ОВЖС очигледно не ги исполнува бараните стандарди, нема потреба јавноста да коментира за него додека експертите не оценат дека тој ги содржи сите законски задолжителни елементи, но во овој случај, ќе треба да се напише дополнителен извештај потоа, или да се измени првичниот извештај, инаку не е вклучен придонесот на јавноста.

Членот 6.1 од Директивата за ОВЖС, за консултации со властите кои веројатно ќе бидат засегнати од проектот поради нивните специфични одговорности за животната средина или локални и регионални надлежности, исто така треба да се транспонира, за да се разјасни како се консултираат властите и дали од нив се очекува да дадат свој придонес во исто време со јавната консултација или одделно.

- **Членот 87** треба да прецизира дека одлуката за одобрување на ОВЖС мора да содржи информации за тоа како јавниот придонес за време на консултациите бил соодветно земен предвид, и дека конечната верзија на студијата за ОВЖС мора да биде објавена во исто време. Исто така, треба да биде појасно дека одлуката не треба да ја покрива само адекватноста на студијата, туку и дали воопшто може да се управува со влијанијата на проектот – т.е. треба да биде јасно дека некои проекти не

можат да продолжат врз основа на тежината на нивните влијанија, без разлика дали нивните студии ги исполнуваат законските барања.

- Насловот на **членот 90** треба да се смени за да се одрази дека се однесува на консултации со јавноста, а не само на пристап до информации.
- **Членот 90(3)** треба да се промени за да се разјасни дека целиот извештај за ОВЖС мора да биде објавен на интернет за консултации со јавноста - не само нетехничкото резиме, кое не содржи доволно информации и детали за да се обезбеди информирано мислење. Дополнително, треба да се разјасни дека ОВЖС мора да се објави заедно со известување во кое јасно се наведува крајниот рок за давање писмени коментари – кој мора да биде пропорционален на обемот на документацијата, но не смее да биде помал од 30 дена (чл. 6 Директива за ОВЖС) – и адресата на е-пошта на која може да се поднесат коментарите. Последново е вклучено во член 4 од законодавството за имплементација, но ова е фундаментален услов што треба да биде вклучен во Законот.
- **Членот 90(5) и 91(5)** треба да се избришат бидејќи студиите за оцена на влијанието врз животната средина не вклучуваат доверливи информации и таквата одредба може да се злоупотреби за да се спречи јавноста да го искористи правото на пристап до информации за животната средина и учество како што е гарантирано со Архуската конвенција.
- **Членот 91** треба да се промени за да се прецизира дека за планираните јавни расправи ќе бидат информирани не само здруженијата на граѓани од областа во која би се реализирал проектот, туку и другите еколошки здруженија на граѓани во Република Северна Македонија. Локалните здруженија носат драгоцено локално знаење и специфична експертиза, но другите здруженија може да бидат поспецијализирани во односниот сектор или да имаат повеќе увиди во на пр. Барања на ЕУ за одреден тип на проект.
-

Членот 2 од Архуската конвенција исто така вели дека „9. Во рамките на релевантните одредби на оваа Конвенција, јавноста ќе има пристап до информации, ќе има можност да учествува во одлучувањето и да има пристап до правдата за прашања поврзани со животната средина без дискриминација во однос на државјанството, националноста или живеалиштето и, во случај на правно лице, без дискриминација каде има регистрирано седиште или ефикасен центар на своите активности“.

- **Членот 93-б(5)б)** како што е моментално напишан се чини дека дава еднаква тежина на избегнувањето, намалувањето и компензирањето на негативните влијанија. Треба да биде појасно дека акцентот во хиерархијата за ублажување е ставен на избегнување потоа

намалување на негативните влијанија. Надоместокот е последното средство и во реалноста треба да се избегнува бидејќи ретко функционира во реалноста.

- **Во член 174(1)**, за користење на средствата од годишната програма за инвестиции во животната средина, треба да се избрише следново: „- замена на употребата на фосилни горива со природен гас, биолошки горива и други видови еколошки прифатливи горива“. Гасот е фосилно гориво кое треба постепено да се исфрли најдоцна до 2050 година и нема смисла да се стимулира неговата зголемена потрошувачка во оваа фаза од енергетската транзиција. Биогоривата, исто така, во повеќето случаи се неодржливи поради конкуренцијата со прехранбените култури, така што тие исто така не треба да бидат вклучени во програмата. Постојат неколку исклучоци, како што е повторната употреба на масло за јадење, но тие никогаш нема да можат значително да се зголемат и не треба да се поддржуваат со јавни средства.

Член	Текст	Коментар
1	Точката 30 се менува и гласи: „Проект е документ со кој се анализираат и/или се дефинираат нацрт решенија и шеми за интервенции и/или користење на животната средина или на нејзините природни и создадените вредности, вклучувајќи ги оние на искористување на минерални сировини или се уредува изградбата (реконструкцијата, проширувањето, затварање или стопирање на работниот процес) на еден или повеќе временски и/или просторно поврзани објекти или инсталации, како и спроведување на други дејности и активности (вклучително и работи на уривање и демонтирање)“	Оваа дефиниција за „проект“ не се усогласува со Директивата 2011/92/ЕУ изменета со Директивата 2014/52/ЕУ. Проектот, во смисла на Директивата за ОВЖС, не е документ, туку вистински работи што предизвикуваат влијание врз животната средина: чл. 1, став 2: За целите на оваа директива, се применуваат следните дефиниции: (а) „проект“ значи: - изведување градежни работи или други инсталации или шеми, — други интервенции во природното опкружување и пејзажот, вклучувајќи ги и оние кои вклучуваат екстракција на минерални сировини;
8	Членовите 28-а, 28-б, 28-в и 28-г се бришат.	Нејасно и без соодветно образложение се предлага бришење

на членовите 28-а до 28-г што се однесуваат на идентификување на контаминирани подрачја, изработка на План за управување, институционалната поставеност, како и другите последователни членови поврзани со контаминација на земјиштето. Овие одредби се единствената систематизирана правна рамка за идентификација, управување и санација на контаминирани подрачја и нивното бришење може да има сериозно негативни последици врз јавното здравје, безбедност и животната средина во целост.

Бришењето на овие членови создава правен вакуум, бидејќи повеќе нема да постои обврска за систематско следење на загадените подрачја, ниту утврдена методологија за нивно препознавање. Оттука, постои реална закана од занемарување на постојни или скриени извори на загадување.

Институционалната координација која е воспоставена во член 28-а преку дефинирање на надлежностите на Владата, МЖСПП, другите министерства и општините овозможува интегриран пристап и распределба на одговорностите. Нивното укинување води кон недостиг на институционална координација, што резултира со судир на надлежности, неефикасност или целосно игнорирање на проблемите поврзани со контаминирани земјишта.

Планот за управување со контаминирани подрачја уреден во член 28-в воведува обврска за изработки на анализи, мерки за санација, финансиски план и рокови како предуслов за понатамошно управување со контаминирани подрачја. Неговото укинување го укинува и механизмот за превенција и контрола, со што се отвора можност за несоодветно располагање со контаминирани подрачја без соодветна санација (продажба,

концесија исп.). Ваквото отсуство на контрола е спротивно на начелото на претпазливост од ЗЖС и го загрозува јавниот интерес.

Формирањето на Комитет за поддршка и координација (член 28-г) е клучен механизам за усогласување на институциите и следење на управувањето со контаминирани подрачја. Укинувањето на членот ќе создаде празнина во меѓуинституционалната координација и ќе влијае на капацитетот на државата да се справи со сериозни загадувања.

Укинувањето на можноста за вклучување на научни институции и меѓународни експерти (член 28-в) преку јавни набавки ја ограничува стручната поддршка во процесите на анализа и санација, а со тоа и на квалитетот на мерките што треба да се преземат.

Бришењето на овие членови остава правна празнина и создава сериозен ризик од институционална неактивност, особено кога е познато дека Република Северна Македонија има повеќе евидентирани контаминирани локации (како ОХИС, Железара, и други веќе идентификувани жешки точки).

Со оглед на тоа што во Извештајот за проценка на влијанието на регулативата не се содржани објаснувања за причините за нивно бришење, ваквиот пристап отвара сериозни прашања за доследноста во животната средина и го нарушува континуитетот на јавните политики во оваа област (веќе се започнати активности за санација на контаминирани подрачја). Наместо бришење, овие одредби треба да се унапредат, со јасно воспоставување на систем за управување со контаминирани подрачја и предлагање на законски рокови за санација.

		Предлагаме да се преиспита одлуката за бришење на овие одредби и да се обезбеди транспарентно образложение за предложените измени.
11	Во чл. 45 се брише став 4	Ваквата измена не предвидува конкретен начин на подготовка на извешта според форма, содржина, цели, начин на изработка, вид и извори на податоци, што може да придонесе кон несоодветно и арбитрерно известување преку нестандартизиран формат на извештајот. Предлагаме оваа одредба да остане во текстот (заедно со точките 8, 9 и 10).
12	Во членот 76 ставот (2) се менува и гласи: (2) “Оценувањето од ставот (1) на овој член во секој поединечен случај опфаќа определување, опис и процена на директни и индиректни влијанија кои ги има или би можел да ги има проектот при неговата изведба, работење и престанок со работа, врз следните фактори: - луѓето и биолошката разновидност - земјиштето, почвата, водата, воздухот и климата; - историското и културното наследство и добра и пределот и - како и меѓусебните влијанија на елементите од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.”	Овој член не се усогласува со Директивата 2011/92/ЕУ изменета со Директивата 2014/52/ЕУ и му недостасува аспектот на јавното здравје, како и посветеното внимание на заштитените видови и живеалишта: 1. Проценката на влијанието врз животната средина ги идентификува, опишува и проценува на соодветен начин, во светлината на секој поединечен случај, директните и индиректните значајни ефекти на проектот врз следните фактори: (а) населението и здравјето на луѓето; (б) биолошка разновидност, со особено внимание на видовите и живеалиштата заштитени според Директивата 92/43/ЕЕЗ и Директивата 2009/147/ЕЗ; (в) земја, почва, вода, воздух и клима; (г) материјални средства, културно наследство и предел; (д) интеракцијата помеѓу факторите наведени во точките (а) до (г).

		Предложени измени во согласност со Директивата: (2) Оценувањето од ставот (1) на овој член во секој поединечен случај опфаќа определување, опис и процена на директни и индиректни влијанија кои ги има или би можел да ги има проектот при неговата изведба, работење и престанок со работа, врз следните фактори: - луѓето и јавното здравје; - биолошката разновидност, со особено внимание на строго заштитени диви видови и заштитени диви видови, заштитени подрачја, еколошки значајни подрачја за Европската унија и значајни подрачја за птици (во согласност со Закон за заштита на природата); - земјиштето, почвата, водата, воздухот и климата; - материјалните добра, историското и културно наследство и пределите; - како и меѓусебните влијанија на елементите од алинеите 1, 2, 3 и 4 на овој став.
14	Во членот 78 ставот (1) се менува и гласи: „Владата на Република Северна Македонија, во исклучителни случаи на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, може да одлучи, испитувајќи од случај до случај да не се врши оцена на влијанието врз животната средина, во целост или делумно за проектите чија единствена цел е воена одбрана на Република Северна Македонија, или единствена цел на спроведување	Со цел правилно да се транспонира член 2.4 од Директивата за ОВЖС, тој треба дополнително да се измени за да се осигура дека информациите доставени до јавноста за коментари покажуваат зошто примената на процесот на ОВЖС ќе резултира со негативно влијание врз целта на проектот и да се покаже како се исполнети целите на Директивата за ОВЖС. Покрај објава на гласна табла на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и на огласна табла во општината во која се

на проектот е одговор на одредени вонредни состојби и спроведувањето на оцената на влијанието врз животната средина би можела да предизвика негативен ефект врз целите на проектот“. Ставот (2) се менува и гласи: „Одлуката од ставот (1) од овој член се објавува на интернет страницата на Владата на Република Северна Македонија и на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Одлуката се објавува и на огласна табла на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и на огласна табла во општината во која се наоѓа проектот.“ Ставот (3) се менува и гласи: „(3) Владата на Република Северна Македонија ја објавува нацрт одлуката да не се врши оцена на влијанието врз животната средина заедно со информациите за: “ - образложение за носење на таквата одлуката; - опис на влијанието на проектот врз животната средина врз факторите утврдени во член 76 од овој закон и - “ адреса каде што можат да се доставуваат забелешки, мислења и предлози. Ставовите (6) и (7) се бришат. Ставот (8) кој станува став (6) се менува и гласи: „Против одлуката на Владата на Република Северна Македонија од	наоѓа проектот, предлагаме истата да се објавува на официјалните веб страни на надлежните органи. Дополнително, покрај официјалната адреса, да се наведе можност за електронска адреса.
--	---

	ставот (2) на овој член може да се поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.“	
15	Членот 79 се менува и гласи: „(1) Оцена на влијанието врз животната средина е постапка која се состои од: - подготовка на студија за оцена на влијанието врз животната средина од страна на инвеститорот/барателот; - спроведување на консултации со јавноста и засегнатите органи, и онаму каде тоа е потребно и прекугранични консултации; - испитување и анализа од страна на надлежниот орган на податоците доставени во студијата за оцена на влијанието врз животната средина, како и на секоја дополнителна информација обезбедена од страна на инвеститорот на барање на надлежниот орган, и на сите релевантни информации добиени во рамки на консултациите со јавноста и засегнатите органи, и од прекугранични консултации доколку се спроведени и подготовка на извештај за оцена на влијанието врз животната средина; - донесување на решение на надлежниот орган за значителното влијание на проектот врз животната средина, притоа земјаќи ги во предвид резултатите од испитувањето и анализата на презентираниите и добиените информации, и таму каде што е соодветно дополнително испитување од надлежниот орган со образложение за причините за	‘дополнително испитување од надлежниот орган’ мора подобро да се специфицира или да се избрише. На надлежниот орган не смее да му се дозволи да одлучува за студиите врз основа на информации кои не се достапни на јавноста како дел од постапката за оцена на животната средина, бидејќи тоа овозможува произволно и нетранспарентно одлучување и го ускратува правото на јавноста на ефективно учество во донесувањето одлуки за животната средина, како што е загарантирано со Архуската конвенција.

	донесување на одлуката; и - интегрирање на решението на надлежниот орган во дозволите, решенијата и одлуките за спроведување на проектот наведен во член 5 став (1) точка 33.“	
15	(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа за животната средина, донесува општо упатство за спроведување на постапката за оцена на влијанието врз животната средина. (5) Покрај упатството од ставот (4) од овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа за животната средина, донесува и детални упатства за спроведување на постапката за оцена на влијанието врз животната средина за проектите од областа на енергетика (производство, суровини, пренос, складирање, мрежи, и слично), како и за проектите од други области за кои се спроведува оцена на влијанието врз животната средина, кои ќе бидат земени предвид при спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина.	Упатствата мора или да бидат вклучени во овој закон или законодавството за спроведување мора да биде предмет на јавна консултација. Ова се особено чувствителни прашања кои треба да бидат предмет на јавен консензус. Зошто само енергетиката се издвојува како посебна област за која ќе има детални упатства? Ова може да биде проблематично бидејќи не е јасно кои други области ќе бидат вклучени. За да нема ризик и некои области да останат нерегулирани, може да се прецизираат тие сектори (отпад, индустрија, земјоделство, транспорт, урбанизам..), за кои се спроведува оцена на влијанието врз животната средина“ Ова остава простор за толкување. Дали овие упатства се задолжителни или само препорачани? Ако се задолжителни, предлагаме да се замени последниот дел од реченицата со „ќе бидат задолжителни при спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина“.
16	Членот 80 се менува и гласи: (...) (4) За проектите од ставот (1) од	Законот за заштита на природата треба да се усогласи со Директивите на ЕУ за живеалишта и птици за да се

овој член, за кои согласно прописите за природа е потребно да се врши оцена на влијанието врз природата, инвеститорот е должен кон известувањето од ставот (1) од овој член да приложи решение за оцена на влијанието на проектот врз природата согласно прописите за природа. (5) Инвеститорот за проектите од ставот (1) од овој член, за кои согласно прописите за природа е потребно да се врши оцена на влијание врз природата, пред да го поднесе известување од ставот (1) од овој член од овој закон, е должен до стручниот орган од областа на природата да поднесе известување за оцена на влијанието на проектот врз природата. (6) Стручниот орган надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата во случаите од ставот (5) на овој член, согласно прописите од областа на природата издава мислење со кое се отценува влијанието на проектот врз природата односно дали проектот е допуштен и согласно тоа издава мислење за спроведувањето на проектот или мислење за не спроведувањето на проектот.	трансформира сегашната проценка на влијанието врз природата во вистинска „соодветна проценка“ во смисла на член 6(3) од Директивата за живеалишта. „Соодветна проценка“ мора да дефинира дали проект со значителни влијанија врз еколошката мрежа може да продолжи или не, но како што е опишан во Законот за заштита на природата во моментот, се претпоставува дека може да продолжи и само се концентрира на мерките за ублажување и компензација. Ова не е во согласност со Директивата за живеалишта и значи дека проценката на влијанието врз природата има многу мала додадена вредност во споредба со постапката за ОВЖС. Членот 2(3) од Директивата за ОВЖС всушност бара да се спојат или координираат постапката за ОВЖС и соодветната проценка, што не е одразено во овој текст: „Во случај на проекти за кои обврската да се вршат проценки на ефектите врз животната средина произлегува истовремено од оваа директива и од Директивата 92/43/ЕЕЗ на Советот (5) и/или Директивата 2009/147/ЕЗ на Европскиот парламент и Советот (6), земјите-членки, каде што е соодветно, обезбедуваат дека заедничките процедури за усогласување на законодавството и/или ги исполнуваат барањата на Унијата.
--	--

		Ова го зголемува ризикот од спроведување на недоволно детална „соодветна проценка“, но заштедува време во процедурите за издавање дозволи и мора да се спроведе овде, наместо прво да се бара проценка на влијанието врз природата. Сепак, мора да се осигура дека извештајот за ОВЖС и соодветните текстови за оцена јасно се разликуваат еден од друг и дека различната функција на двата процеси е јасно разграничена во Законот за животна средина, Законот за заштита на природата, извештајот за ОВЖС, извештајот за соодветна проценка и одлуките што произлегуваат од надлежното тело.
16	Членот 80 се менува и гласи: (15) Во известувањето од ставот (1) од овој член, инвеститорот може да даде опис на секоја карактеристика на проектот, како и да предложи мерки со кои ќе се предвиди или ќе се избегне или ќе се спречи значителен негативен ефект врз животната средина	Промена на „може“ во „мора“. Обезбедувањето опис на деталите за проектот не е произволно.
20	Во членот 86 (...) Ставот (3) кој станува став (5) по зборот „средина“ се додаваат зборовите „како и врз основа на сопствените анализа од страна на органот на државната управа“. По ставот (5) се додава нов став (6) кој гласи: „(6) За проектите кои се предмет на оцена на влијанието врз природата согласно прописите за заштита на природата при изготвување на извештајот од ставот (1) на овој член задолжително се зема во предвид решението донесено од таквата студија.“	Терминот „сопствена анализа“ не е јасно дефиниран. Дали ова значи дека органот на државната управа спроведува независна проценка на влијанието врз животната средина? Дали ова значи дека може да се прават дополнителни истражувања кои можат да се во спротивност со извештајот и мислењата за влијанија врз жс ? Не се наведени методологијата, критериумите и обемот на таа сопствена анализа. Ваквата одредба, доколку е прифатена, отвара прашање за неговите капацитети и методологија, бидејќи проценката на влијание врз животната средина

	Ставот (4) кој станува став (7) се менува и гласи: „Со извештајот од ставот (1) на овој член, се утврдуваат значајните влијанија врз животната средина, земајќи ги предвид резултатите од анализата од ставот (4) на овој член, и предложените мерки за избегнување, спречување или намалување и, доколку е можно, неутрализирање на значителни негативни ефекти врз животната средина, како и, каде што е соодветно, мерки за следење, кои треба да се утврдат со дозволата за спроведување на проектот.“	подразбира специфична експертиза (еколози, инженери...). Ако не е предмет на консултации се остава простор за злоупотреба и се намалува важноста на учество на општата и експертската јавност. Ако целта на оваа одредба е да се обезбеди дополнителна проверка од страна на државниот орган тогаш треба да се предвиди донесување на „методологија која ќе биде јавно објавена и дефинирани критериуми врз основа на кои ќе биде спроведена сопствената анализа на стручниот орган“ со што ќе се обезбеди поголема правна сигурност и транспарентност во донесувањето на одлуките.
21	Во членот 87 во ставот (1) по зборот „мислења“ се додаваат зборовите „како и сопствена анализа таму каде што е тоа соодветно,“	Видете ги коментарите погоре, ова треба да биде појасно дефинирано за да се осигура дека надлежниот орган не презема ад хок анализи без учество на јавноста.
25	Во членот 93 ставот (8) се менува и гласи: „Трошоците за превод на информациите од ставовите (5) и (7) на овој член и другите трошоци кои произлегуваат за спроведување на постапката за оцена на прекуграничното влијание на животната средина на проектот ги сноси инвеститорот. По ставот 8 се додава нов став (9) кој гласи: „За проектите за кои се спроведува постапка за оцена на прекуграничното влијание на	Прекуграничните консултации треба да резултираат со независни мислења од релевантниот орган на засегнатата соседна земја врз основа на експертски оценки и јавни консултации. При донесувањето на оваа одлука не смее да се влијае на релевантните органи на засегнатата земја, особено преку неформални комуникации и состаноци на високи владини функционери кои не можат да придонесат со стручно мислење за содржината на ОВЖС. Препорачуваме оваа линија да не

	проектот „Воз животнота средина, Владата на Република Северна Македонија може да иницира меѓувладини консултации. Меѓувладините консултации може да се организираат како: а) заеднички комисии; б) состаноци на експерти; в) видеоконференција, размена на информации преку е-пошта или официјални писма; г) состаноци на високи функционери.“	биде вклучена во измените на Законот или, во најмала рака, последните две точки (в) и г)) да се изземат од членот.
28	Во членот 148 се брише ставот (4), а се додаваат нови ставови (4), (5), (6), (7) и (8) кои гласат: „(…) (8) На преставниците на Комисијата за испитување на извештаите за мерки за безбедност им следува паричен надоместок во износ од една третина од просечната нето плата во Република Северна Македонија. Трошоците на Комисијата за испитување на извештаите за мерки за безбедност ги сноси операторот.“	Ако операторот (компанијата која управува со системот што се испитува) ги покрива трошоците на Комисијата за испитување на извештаите за мерки за безбедност, постои сериозен ризик од конфликт на интереси и потенцијална изложеност на коруптивни влијанија. Операторот, кој има економски интерес да добие позитивно мислење за своите системи, може да се обиде да влијае на членовите на Комисијата, што директно ја намалува објективноста на процесот. Ова создава перцепција дека Комисијата е под влијание на страната која е предмет на испитување, што може да ја наруши довербата во системот за заштита на животната средина. Ризикот од пристрасност се зголемува доколку членовите на Комисијата, кои треба да ги оценуваат безбедносните мерки на операторите, имаат финансиски интереси што се поврзани со интересите на истите оператори. За да се обезбеди независност и транспарентност, трошоците и надоместоците за работата на Комисијата треба да бидат покриени

Центар
за истражување
и информирање
за животна средина
„ЕКО-СВЕСТ“ СКОПЈЕ

	од државата или друг независен извор. Ова ќе обезбеди дека Комисијата работи во интерес на јавноста и животната средина, и ќе ги намали можностите за коруптивни влијанија врз Комисијата.
--	--